

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 < 05 >
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 15.

A delegációk.

A 67-iki kiegyezésnek egyik sajátos alkotását képezik a delegációk, melyeknek megnyitása képezi ma legnagyobb politikai eseményét.

Immár három évtizedes multtal bír ez az intézmény, de nem birt népszerűségre szert tenni sem innen, sem túl a Lajtán. Ausztriában annyira nem bíztak az új intézmény állandóságában, hogy csak a huszonöt éves jubileumkor gondoltak arra, hogy Budapesten házat kellene építeni az osztrák delegátusok számára. Mindaddig azt gondolták, hogy egy kis vihar elsöpri az egész kiegyezést, Magyarországot pedig megint beolvasztják a »Gesammt-monarchie« tartományai közé. Ez az ábrándjuk azonban mind messzebb és messzebb tűnt, most már annyira nem hisznek megvalósulásában, hogy örülnének, ha rendet tudnának csinálni odahaza, a saját határaik között. Mire megbarátkoztak a delegációval, megcsömörlöttek az alkotmánytól; s ha hamarosan ki nem gyógyulnak ebből a betegségből, akkor kínálhatják a budapesti palotát, mert Bánffy avval fenyegetőzik, hogy önállóan rendezi idehaza a közös ügyeket s akkor nem lesz szükség delegációkra.

Nálunk a képviselő urak nagy kitüntetésnek vették, ha bejuthattak a delegációba. Nem annyira a 10 frtos napidíj keltette bennük az ambíciót, mint inkább az a remény, hogy sütkérezhetnek

az udvar fényében és ismeretségbe jönnék az irányadó bécsi politikusokkal. Ennek dacára az ország közvéleménye sohasem lelkesedett érte. A közös ügyek iránt érdeklődik ugyan, de nem lelkesedik a magyar.

És ebben jelentékeny részük van a magyar delegátusoknak. Mig Apponyiék be nem jutottak a delegációkba — a szabadelvűpárti delegátusok még a hirdeti »és« szócskát sem merték szóba hozni. Mikor pedig Apponyi és Horánszky óvást emeltek a közjogi sérelmek ellen, Bolgár pedig kimutatta a kiegyezésben gyökerező jogainkat a magyar nyelvű tiszti akadémiához, Tisza, Falk, Hegedüs, Gajári, Pulszky és a liberális párt többi vitézei unisono leszavazták az egésztest, tetejibe pedig bizalmat szavaztak Bylandt-Rheidtnak, Banernek, és Krieghammernek egyaránt.

Másik, ami népszerűtlenné tette a delegációkat az a körülmény, hogy minden delegáció 5—10 milliónyi többletet kívánt Magyarországtól a közös kiadásokra. Ennek következtében mint egy archimedesi-csavar folyton emelkedett az adóprés. Így azután nem csuda, ha ennek arányában — nem emelkedett a közös-ügyes intézmények népszerűsége.

Ha azok közül a felejthetetlen fejlődési adományok közül, melyeket az idén kapott a nemzet a király nagylelkűségéből, ha ezek közül a nemzeti irányu reformok közül csak egyben is lenne némi része a delegációknak, mennyire megnövedne egyszerre ennek az institúciónak a népszerűsége! De mikor három évtized alatt

semmi vívmányt sem tudnak felmutatni, akkor nem tarthatnak jogot a nemzet kitoró lelkesedésére.

Az idők szelleme, mely egy-két hónap alatt annyira megváltozott, hogy a liberális klubok siettek örömmel üdvözölni a nemzeti-irányu reformokat, melyeket évtizedeken át következetesen leszavaztak, talán érinteni fogja a delegációkat is.

Ő Felségének mai megnyitó beszéde, — melyet a liberális lapok tévesen trónbeszédnek neveznek, — bizonyára fel fogja említeni Vilmos császár budapesti tartózkodásának felejthetetlen eseményeit, meg fog emlékezni a román királynak budapesti látogatásáról és Goluchowszky külügyminiszternek monzai küldetéséről. Hangsúlyozni fogja a hármasszövetség szilárdságát és az európai koncertnek a béke fenntartására irányuló törekvései sikerét. E kétségkívül bizalommal tölti el a kettős monarchia népeinek lelkét.

De a delegáció tárgyalásainak a vége megint csak az lesz, hogy a monarchia haderejének tökéletesítése, a tüzérségnek gyorstüzelő ágyúkkal való ellátása, az altisztek számának emelése, a legénység vacsorája stb. stb. újabb áldozatokat követelnek tőlünk. A félhivatalosak sietnek megnyugtanni bennünket azzal, hogy az emelkedés csak normális lesz, ami annyit jelent, hogy 6 millió többletre el lehetünk készülvé.

Végül, ha befejezi is a delegáció tárgyalásait, amihez kétség sem fér, mert nem tételezzük fel az osztrák delegátusokról, hogy ide is bevinnék az obstruk-

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Vége.

Irtá: DEÉR.

— Vége van, elmúlt. Eloszlott, mint valami könnyű rózsás köd. Rövid volt, mint a hulló csillag pályafutása. Elmúlt oly hamar, mint egy napsugár, virágillatos tavaszi regg. Vége... vége...

És a mig ezt elgondolta a kis Súcar Katinka, csak megeredt a könnye, végig is folyt az arcán. Ő meg csak engedte, hadd hulljon. Jól esik ez az ő fájó lelkének, az ő csalódott szívének.

Mikor aztán jól kisírta magát, megtörölte a két szemét. Idegesen törölte le arcáról a sírás nyomait. Azt nem szabad látni senkinek se, hogy ő sírt. Sírt azért az emberért, ki nem érdemes egy könnyre egy — mosolyra.

— Nem, azért sem fogja látni, hogy nekem fáj az, hogy megcsalt, hogy már nem szeret. Neki nem szabad megtudni, hogy én azért szeretem, hogy minden gondolatom az övé. Hideg leszek vele szemben, közönyös. Legálább ne mosolyoghasson a fájdalomamon.

Valóban Katinka egyszerre nagyon komoly lett.

Féltett ez ablaktól. A tükörhöz lépett. Megigazította azokat a szép gesztenyebarna fürtöket. Egy halványpiros rózsát is oda tűzött a hajába. Ma szép akart lenni. Várt valakire. Tudta, hogy el fog jönni.

Máskor is várta édes nyugtalanussággal, boldog szerelemmel. De azelőtt sohasem akart szép lenni. Gondolta, hogy úgy is tetszeni fog, úgy is szeretik.

És most mily lázasan igazgat minden fodrot ruháján. Százszor is végignézi magát a tükörben. Látja, hogy szép és mégis...

Valami nagy szomorúságot érez a lelkében. Mintha kitéptek volna valamit onnan, s most egy nagy üresség támadt utána, melyben oly sok fájdalom, keserűségfér el.

Máskor úgy örült Elemér jöttének s most úgy érzi, mintha jobb volna, ha többé nem is jönne el soha. — Miért is jön? Gyötörni őt, mulatni az ő nagy szerelmén, a lelke vergődésén?

És csak újra elötörnek azok a visszafojtott könnyek, oda hullnak a kezébe arra a piros orgonavirágra. Az meg oly mohón issza föl azokat a keserű cseppeket, a Katinka könnyeit.

* * *

Súcar Katinka ábrándos, szüzi lelkének egész erejével szerette Barna Elemért. Hitt a férfi szavának, a forró kézszerítéseknek, a lángoló vallomásoknak.

Rabja lett annak az embernek. És oly boldog volt az ő nagy szerelmében. Arra nem is gondolt soha, hogy Elemér tán nem is szereti őt, csak játszik vele. Nem ismerte ő még a férfiakat, hitt nekik, bizott bennük.

Azt hitte, mindenki úgy tud szeretni, mint ő. Tán igaza is volt egy kicsit. Elemér tán szerette is őt, amennyire egy világi szeretni tud. Tetszett neki a leány, a karsú termete, halványpiros arca, meg az a mély tűzű, fekete szempár.

De hát azért biz' nem igen epesztette magát a szép Katinkáért. Udvartolt neki, eljárt hozzájuk.

— Ha megunom a boldogságot hát szakítok vele, — gondolta magában. Azzal persze nem törődött, hogy egyártatlan, boldog leányka első ábrándja tépi szét. Ezt ő nem értette. Az ő köznapi lelke erre nem gondolt. Neki csak szórakozás, mulatság kellett. Ezt megtalálta Katinka körében.

Csak hogy Katinka nem sokáig maradt vak. Észrevette, hogy ez az ember már nem olyan, mint volt.

Mikor először gondolt arra, hogy Elemér őt tán nem is szereti, megremeget egész teste. Valami különös hidegség futott végig tagjain. — Nem, ez nem lehet!

Pedig úgy volt, — igaza volt. Megmondták neki a szemébe, hogy Elemér már nem az övé.

Egyik barátja mondta meg. Ott volt náluk és az beszélt neki arról, hogy Elemér másnak udvarol, egy szőke szépségnek. Vele van mindenütt. Együtt járnak színházba, lóversenyre, — mindenhova.

— Nem igaz, ráfogjátok, — tört ki Katinkából a keserűség. De aztán meg eszébe jutott, hogy Elemér mily idegesen mentette ki

tiót, nagy kérdés: nem vesz-e kárba ez a tárgyalás? Mert, ha bomlik Ausztriában az alkotmányosság gépezete, akkor a magyar alkotmányának megfelelőleg — önállóan fogjuk elintézni a közös ügyeket.

Bartha Miklós programbeszède.

Bartha Miklós a gyulai függetlenségi párt képviselő jelöltje vasárnap tartotta meg a Göndöcs-népkerti pavillon előtt nagyszámu hallgatóság jelenlétében programbeszédét.

Kerületében lekisérték: Szederkényi Nándor, Barabás Béla, dr. Várady, dr. Lovász Márton. Bartha beszédét nagy lelkesedéssel fogadták, fokozta ezt Barabás beszède, ki a Kossuth párt nevében kijelentette, hogy ők határozottan Bartha megválasztását óhajtják. Szederkényi szintén beszélt. Este 8 órakor a pavillonban nagy banket volt. A kormánypártnak még nincs jelöltje. A választás december 2-án lesz.

Békés hódítás.

A Magyar Szent Korona Országainak Békeegyesülete felhívást intéz Magyarország polgáraihoz és testületeihez elveik propagálására és az egyesületbe való belépésre.

Rövid idő alatt szép eredményt mutat fel a nemzetközi békeegyesület, melynek Bernben központi hivatala van és 8 igen látogatott kongresszus után már két kormány a svájci és dának rendes évi segélyében részesül. Gyűléseket tartottak Páris (1889), London (1890), Roma (1891), Bern (1892), Hága (1894), Brüsszel (1895), Budapest (1896), Hamburg (1897), évbén.

XIII Leó pápához intézett felíratra igen meleg sorokat kapott az egyesület válaszul. »Nem ismerek szükségesebb dolgot, mint a háboru elleni küzdést; minden, ami ez irányban történik, hatalmasan előmozdítja, nem csupán a keresztény tanokat, de az egyetemes közjólétet is — írja ő szentsége. A felhívást e sorok fejezik be.

Kérjük Önöket, egyeseket és testületeket fontolják meg jól az eszmét, tekintsenek azon kiváló egyéniségekre, kik hazánkban és a külföldön már évek óta a legnagyobb odaadással szolgálják a béke szent ügyét, ajándékozzanak meg bizalmukkal s lépjenek minél számosab-

ban sorainkba, a Magyar Sz. K. O. Békeegyesületébe és igyekezzenek eszméinknek minél szélesebb körben híveket szerezni, mert ezzel teszik lehetővé azt, hogy az emberiség e hatalmas munkájában Magyarország is méltó helyet foglaljon el a kulturnépek között, a melyekhez minket egy fenkölt lelkü, szomszédos uralkodó csak a minap is besorozott.

Az eszményi cél elérése anyagi áldozatokat is kíván. Rendes tagok évi egy frtot, alapító tagok egyszersmindenkorra legalább 50 frtot ajánlanak fel. Az egyesület titkári hivatalának czime: Budapest, V. Dorottya-utca 6.

A delegációk munkája.

Ma összeülő delegációk munkáját a kiegyezési provizorium parlamenti tárgyalásához képest fogják berendezni. Ez ugy értendő, hogy a mig a kiegyezési provizorium tárgyalása folyik a Reichsrathban, addig a delegációk csak a bizottságban dolgoznak. A nyilvános ülésekre csak akkor kerül a sor, ha a Reichsrath megszavazza a provizoriumot, a mi december első napjaira várható.

Goluhovszky gróf külügyi expozéját az eddigi szokás szerint ezuttal is a magyar delegációban fogja elmondani, a mely — mint értesülünk — bizalmat fog szavazni a külügyminiszternek a német császár látogatása miatt.

Az osztrák delegációban a csehek a hadsereg nyelve és szállítási ügyei miatt fognak felszólalni.

Az EMKE közgyűlése.

Kolozsvár, nov. 14

Az EMKE ma tizenharmadik közgyűlését tartotta Kolozsvárt. Axon közgyűlésektől, melyeket eddig vidéki városokban és tavaly a millennium alkalmából Budapesten tartottak, különbözött a mai, mert egyfelől gróf Bethlen Gábor elnök halála, másfelől az egyesületben keletkezett surlódások miatt szűkeztetvé tették Mégis tanúságot tett a közgyűlés arról, hogy Erdélyben a nemzeti eszme szilárdítása érdekében buzgón küzdenek és az országrész előkelői törhetetlenül ragaszkodnak a kitűzött célok eléréséhez. A mai nap különben is kedvelt ün-

nepélyek színhelye volt Kolozsvárt. Délelőtt a vigadó nagytermében az unitárius püspök fiát, ifj. Ferencz Józsefet, avaták föl Zsilinszky államtitkár jelenlétében sub auspiciis regis doktorrá és a uő közönségnek lateiner osztályhoz tartozó része és a tanügyi férfiak idegyűltek; tehát a kultur-egyleti közgyűlésre az arisztokrácia és vidéki küldöttek maradtak.

A közgyűlést az ujonnan épített megyeház dísztermében tartották, melyet Béli Ákos főispán kezdeményezése folytán építettek. Az elnöki emelvényen Béli főispán foglalt helyet, mellette Sándor József és Kuun Géza alelnök, kik közül ma Kuun Gejza gróftól tiszteleti elnökké választották, melléje pedig az elhunyt Horváth Gyula helyébe alelnökké Kornis Viktor gróftól, míg Bethlen Gábor helyett az egyesület elnökévé egyhangulag nagy lelkesedéssel Béli Ákos gróftól, az elhunyt Bethlen Gábor sógorát, választották.

Sándor József fölolvasta a királyhoz intézendő föliratot, melyet lelkesedéssel elfogadtak. Ezután következtek a választások. Betegh Sándor indítványára egyhangulag választották meg elnöknek Béli Ákost, tiszteletbeli elnöknek Kuun Gejza gróftól, alelnökké Kornis Viktor gróftól, a választmányban többek között bennmaradt Apponyi Albert gróf és Hegedüs Sándor. Az eddigiekhez új tagokul választották Pelcz Rezsőt és Kovács Gyula enyedi polgármestert.

Végül Kuun Gejza Bethlen Gábor felett, Sándor József Röck Pál felett tartott emlékbeszédet és ezzel a gyűlés az új elnök életével végződött.

A diákasztal ügye.

Budapest, nov. 14.

A lipót-utcai új városház nagytermében ma délelőtt 11 órára összegyűlt mintegy 600-700 egyetemi polgár abból az ötletből, hogy a Menza Akademia, a Diákasztal ünnepies közgyűlést tartott. A díszgyűlésen a kultuszminister egyik tanácsosával, Boncz Ödönnel képviseltette magát, megjelentek továbbá Zsögöd Benő és Kovács Gyula egyetemi tanárok, Klein Gyula

magát már néhányszor, hogy nem jöhetett. Dolga volt, azért, — szokta mondani.

De azért másnap Katinka mégis kiment anyjával a lóversenyre. Valami úgy üzte, hajította, hogy menjen, győződjék meg személyesen annak az embernek az álnokságáról, a kétszínűségéről,

Katinka nem csalódott. Elemér ott volt. Vele volt a szöke leány is. Együtt sugdostak, együtt játszottak. És ezt Katinkának végig kellett nézni.

Látnia kellett, mint hajol a leány fölé az az ember, mint mosolyognak össze. Vajjon mit sughatott neki? . . . Oh te bohó kis leány.

Nem volt ereje végig nézni a versenyt. Anyjának azt mondta rosszul érzi magát. Igaza volt. Hisz úgy fájt a szíve, a lelke, mindene.

Mikor távoztak. Elemér mellett mentek el. Az észre vette őket, köszönt is neki nagy udvariasan.

Katinka nem fogadta el. tán nem is vette észre.

— Áh úgy látszik apprehendál a kicsike, — mondta Elemér barátnőjének. — No majd megbékitem! Holnap küldök neki egy csokrot. Aztán csak mulatott tovább azzal a leánnyal jó kedvvel, vidáman.

Katinka meg ott feküdt hófehér ágyában lecsukott szemekkel, pihegő kebelével. Anyjának azt mondta, hogy kissé megkült, láza van.

Szegény kis leány, hiába akarod eltitkolni azt, a mi fáj. Anyád belelát a lelkedbe. Kiolvassa, hogy mi fáj, mi bánt. De nem akar vigasztalni. Tudja, hogy ugy is hiába vigasztalna. Az ő szavai nem gyógyítják be soha azt a sebet, a melyet a te kicsi szíveden ütöttek. Majd

begyógyítja az idő, — gondolja anyád — és igaza van.

Csak hogy persze te ezt nem érted. Te még nem csalódtál s azért fáj ugy az első, keserű csalódás.

Csak aludjál Katinka! Álmodjái arról az emberről szépet, édeset. Aztán feledd el ha — tudod. Vagy őrizd meg emlékedet, s majd a jövőben vedd hasznát az első csalódásnak. Mert ne gondold ám azt, hogy ez az utolsó. Bár az lenne! Meg kell ezt szokni, mint a keserű orvosságot! . . .

De csak aludjál Katinka, álmodjál olyan édes boldog dolgokat, mikről a te ártatlan, naiv lelked ábrándozott . . .

* * *

Másnap Elemér eljött Katinkáékhoz. Mintha mi sem történt volna, ugy állított be. Még azt sem akarta észre venni, hogy a délelőtt küldött virág csokor ott hever az előszoba asztalán. Katinka ott ült a sarokban az ablaknál. Mikor Elemér belépett fölkel. De nem siett el, mint máskor. Hidegen fogadta köszönését. Mikor kezét nyújtotta neki, ugy érezte, hogy valami bántó hidegvér járja át annak az embernek az érintésénél.

— Tegnap künn voltak a versenyen? — kezdte Elemér a társalgást. És még csak nem is szóltak, hogy magukkal mehettek volna. Ez igazán nem volt szép maguktól.

Még ő apprehendált.

— Nem akartuk megfosztani attól a kellemes mulatságtól, melyben szép társnője részvételével, — válaszolt Katinka.

Elemér elérte a célját.

— Ez semmi, egy régi ismerősöm. Egy kicsit elbeszélgettem vele, ez az egész.

— Nagyon sok beszélni valója lehet vele, mert mindig együtt látják magukat.

— A kicsike, hogy csipked, — gondolta Elemér. Azért sem engedek.

— No tudja, sokat mondanak. De hát utóvégre, mi van abban, ha én egy leánnyal együtt vagyok. Egy kis szórakozás, futó ismeretsék és vége. Ma látom és holnap már elfelejtem.

Azt hitte Elemér, hogy e szavaival megvigasztalta Katinkát. Pedig csak meg jobban szította azt a fájó szenvedést, a mit a leány érzett.

— Hát maga ugy szokta. Ma szórakozom vele, s holnap elfelejtem. Szép, hogy őszinte, köszönöm. Hát velem is csak szórakozik, mulat — s holnap tán már elfelejt.

— Ugyan Katinka, — vágott szavába idegesen Elemér, — hogy gondolhat ilyenent. Magát sohasem tudom elfeledni, hisz sokkal jobban szeretem.

Katinka szánalommal nézett végig ezen az emberen, aztán meg halk, remegő hangon kezdett szólni. A nagy fájdalom, keserűség adta ajkaira a szavakat.

— Nincs szükségem a vallomására. Ugy sem hiszek nekik. Meg hát minek mondja nekem, hogy szeret. Ki gyűlölöm, megvetem őnt. Gyűlölöm az álnokságáért, a hazug lelkéért. Kerüljön ezután, nem akarom látni. Nem akarom, hogy rólam is elmondhassa, hogy velem is szórakozott, mulatott, s aztán elfelejtett. Remélem, megértett.

Elemér bámulva nézte a leányt, kinek sze-

műegyetemi professzor, Madarász József és Neményi Ambrus országos képviselők, Mészáros Károly dr. a gyűlésen elnöklő Herczegh Mihály dr. egyetemi rektor, Zachár Gyula, Gressler Jenő és Kispál László, ez utóbbiak a bűrőt alkották.

11 óra után Herczegh Mihály dr. rektor magvas beszéddel megnyitotta a közgyűlést.

Lelkesen megéljenzették a rektor beszédét. Majd átvette tőle a szót Gressler Jenő egyesületi alelnök.

Beszéde bizony éppen nem vigasztaló képe volt a Diákasztal jelenlegi állapotának. Az asztal vagyona 94.220 frt, meg a főváros adta 1000 frt összegű segítség: Ez alig van 5000 frt évenként, amiből a Menza helyiségért fizetett bér maga 2000 frt nyel. Marad mintegy 3000 frt. Jelentkezett vagy 360 folyamodó, akik közül azonban csak 159-en lehetett segíteni.

A bajok orvoslására ajánlotta, hogy terjesszen az Egyesület az országgyűlés elé memorandumot s kérje ebben, hogy a Diákasztal helyiségért járó 2000 frtnyi évi bért fizesse a kormány; a fővárost pedig kérjék meg arra, hogy az adományozási jognak az ő számára való fentartásával nyujson a Diákasztalnak 20 egész és 25 fél étkezési segítséget. Végül, hogy forduljanak az ország összes törvényhatóságaihoz azzal a kéressel: tennének a nagyobbak 2—2, a kisebbek 1—1 alapítványt a Menzában. Azonfelül intézzenek kérelmet a főpapokhoz, az arisztokráciához, a nagy pénzügyvezetőkhez, szóval a társadalom vagyonos rétegéhez oly czélból, hogy anyagilag támogassák az ügyet, amely nemes, szép és nagyszerű.

Most a tanári kar nevében felszólalt Zsögöd Benő professzor.

Aztán még Madarász apó szólalt föl.

A Diákasztalnak Jókai Mór és Emmer Kornél dr. 50—50 frtot adományoztak.

Felolvasás a szocializmusról.

Az iparos-iffjakk továbbképzésére minden télen városunk intelligenciájának kiválóbb tagjai szoktak felolvasásokat és szabad előadá-

mei étek, arca biborvörös lett, míg beszélt. Érezte, hogy a leánynak ígaza van. Kíérezte a leány szavából a régi, igaz szerelmet, de azt is megértette, hogy itt már hiába koldulna bocsánatot, — szerelmet.

Egy pillanatra megremegett a lelke. Mintha valami fájdalmas szemrehányást érzett volna.

De ez csak egy pillanatig tartott. Aztán még akart valamit mondani annak a leánynak.

De mikor látta annak a leánynak a két csillogó szemét, nem mert szólni. Nagyon alacsonynak, hitványan érezte magát előtte. Szó nélkül távozott.

Ott künn már aztán újra az lett, a ki volt. Hanyagul leverte a hamut cigarettéjéről, az inasnak oda dobott néhány hatost, s aztán megindult kifelé az utcára.

Mikor kiért, még vissza is nézett. Mosolygott is hozzá.

— Ah hát haragszik a kicsike. No ez igazán mulatságos, majd nevet rajta a Miezi.

Katinka meg ott zokogott az ő kicsi fehér szobájában. Siratta az első ábránd szétfoslását, az első csalódást, mely úgy megtépte az ő szerető szívét.

Egy kis fecskemadár meg odaszáll az ablakpárkányra es csicsereg, csicsereg egyre.

Katinka meg csak hallgatja, miközben könnyei összefolyának, végig hullnak azon a szép, bánatos arcán.

Mintha azt csicseregne az a kis fecskemadár:

— Vége van, elmúlt, elszlott, mint valami könnyű, rózsás kőd. Rövid volt, mint a hulló csillag pályafutása. Elmúlt oly hamar, mint egy napsugaras, virág illatos tavaszi regg. Vége... vége...

sokat tartani, melyeken népszerű előadásban a legkülönbözőbb tudományos és társadalmi kérdések kerülnek szőnyegre. Az idei első ilyen előadás vasárnap d. e. tartott meg a polgári iskola rajztermében nagy számú hallgatóság előtt, melynek soraiban ott láttuk Potássy János főreáliskolai, Winkler Lajos polg. iskolai tanárokat, dr. Berkovics Ferencz ügyvédet stb.

Szűts Izsó ipariskolai igazgató bevezető szavai után Ragány János rövid beszéddel megnyitotta az előadásokat s átadta helyét az első előadónak, dr. Várady Zsigmondnak.

A kiváló ügyvéd és publicista ez alkalommal a szocializmusról tartott szabad előadást.

Sem a pályája, sem bokros teendői nem adnak időt a felolvasónak, hogy a nép között élve, közvetlenül szemlélhetné annak életét, éppen azért nem is arról beszél, hogy mi a népbaja s mi a legrövidebb eszköz annak enyhítésére, hanem éles logikával és mint felolvasásából kitetszik a nép bajai iránti meleg érdeklődéssel veszi át a tudományos munkákat, melyek társadalmi problémákkal foglalkoznak s tanulmánya gyümölcseként az államszocializmust jelöli ki mint olyat, melyben a nép sorsa jobbra fordulását elérheti. Osztjuk a véleményét és hisszük, hogy ha alkalma volna felolvasónak a nép életét közvetlenül megfigyelni, úgy nem csak a helyes keretet jelölte volna ki helyesen, hanem az alapot is, melyre a szocialistáknak küzdelmeikben állani kell t. i. az állam szocializmust — keresztényi alapon. Hisz ő is hivatkozik felolvasásában Krisztus tanaira.

A jelentéktelenebbek mellőzésével a szocialistáknak következő főbb csoportját különbözteti meg: 1. az állami szocialisták, kik a jelen társadalmi rendet jónak ismerik el s annak keretén belül igyekeznek elveiket megvalósítani, 2. a kollektivisták, kik minden vagyont az állam kezében akarnak összpontosítani, 3. a kommunisták, a kiknek nem kell sem állam, sem törvény sem tulajdon, csak a közös vagyon, 4. az anarkisták, kik a létező társadalomnak minden eszközzel való szétrobbantására törnek.

A négy csoport közül, mint már az eddigi tapasztalás is bizonyítja, egyedül az államszocializmus életképes és érhet czélt, mert a többi három erőszakos fellépése által nemcsak az uralkodó hatalmat, hanem az egész társadalmat maga ellen ingerli.

Váradynak nagyhatású előadása után érdekes jelenet következett. Egy Mihályi nevű iparos felállott s kérdést intézett az előadóhoz az iránt, hogy a szocializmus mennyiben állam szocializmus és ez utóbbinak minő pozitív eredményei mutathatók ki? Ezzel kapcsolatosan kijelentette, hogy ő a szocializmusnak csak egy fajtát ismeri: a szocialdemokracziát. Beszélt a szocialisták üldözéséről s kikelt a katonaság, rendőrség és más közegek ellen, melyek csak az elnyomás eszközei s követelte a munka és munkaeszközök társadalmosítását, hogy ne a tőkének, hanem magunknak dolgozzunk. Mikor azonban az erősen Népszava-izű beszédben politizálni is kezdett, a szónok urat leintették s Várady igyekezett kimutatni tévedéseit. Beszédje végén mint az államszocializmus egyik legnagyobb eredményét mutatta föl, hogy a felsőbb osztályok érdeklődnek más szegényebb felebarátaik iránt. Kérte az iparosokat, ne tekintsek a vagyonosokat igazságtalanoknak. Ha 100 vagyonos közül kettő, vagy akár egy is belátja az igazságot, ez elég. Mert az igazság nem attól függ, hogy hányan ismerik el annak, hanem egyedül belső meggyőző erejétől, a mely-

nek előbb vagy utóbb, de diadalmaskodnia kell.

A beszéd mély hatást tett a jenvoltakra s az előadó éltetésével oszlottak szét.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 18. A »Biharmegyei Nőegylet« hangversenye és táncestélye a Sasban.

November 21. Városatyá-választás V.-Olaszi városrészen.

November 21. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Türr Lajos.

November 21. Az iparos ifjuság helyiségének táncszal egybekötött megnyitása.

November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Tóth Mihály.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

November 29—30. Jegyző szigorlat a vármegyeházánál.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauh park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Képviselőink az autonómiai kongresszuson.** Mint örömmel értesülünk ami derék képviselőinknek előkelő szerep jutott az autonómiai kongresszuson. Lapunk vasárnapi számában közöltük már, hogy a kongresszus huszonhetes bizottságába, amelynek feladata kidolgozni az autouomia tervezetét, mind a két váradai képviselő bejutott, még pedig dr. Hoványi Gyula 132 szavazattal, dr. Karsch Lollion pedig 81 szavazattal. — Dr. Hoványi Gyulát még egy újabb kitüntetés is érte a kongresszuson. Vasárnap volt u. i. a huszonhetes bizottság alakuló gyűlése, melyen dr. Hoványi Gyula 14 szavazattal, Günther Antal 7 szavazata ellenében a bizottság előadó jegyzőjévé választott. A bizottság, melynek elnöke Szapáry Gyula gróf lett, különben üléseit elnapolta addig, míg a delegációk ülései tartanak, miután a bizottságnak több tagja: Szapáry, Apponyi, Zichy, Eszterházy, Molnár Bécsbe utaztak, hogy a delegáció ülésen részt vegyenek. — És azért Hoványi Gyula dr. a bizottság jegyzője tegnap visszaérkezett Nagy-Váradra és csak decemberben fog ismét felmenni a bizottság tárgyalásaira.

* **Személyi hír.** Nátafalussy Kornél kir. főigazgató a nagyváradai tankerület délvidéki középiskoláinak látogatásából egy havi távollét után tegnap hazaérkezett.

* **Királyi doktorrá avatás a kolozsvári egyetemen.** F. hó 14-dikén ment végbe Kolozsvárt ifj. Ferencz József volt joghallgatónak doktorrá avatása. Az ünnepély, minthogy a központi egyetem díszterme még nem készült el, a vigadóban folyt le. Zsilinszky Mihály, kultuszminiszteri államtitkár, mint a király képviselője 10 órakor foglalta el a számára föllállított díszhelyet, amire kezdetét vette az ünnepies aktus. Első sorban dr. Lechner Károly, egyetemi rektor szól a király szeretetéről a nemzet és az ifjuság iránt. Ezután ifj. Ferencz József felolvassa értekezését a »Büntetés feltételes elengedéséről« s a művelt világ törvénykezéseit ismertette többek közt Amerika törvénykezésére mutat rá, hol némely esetekben a bírák jobb belátásuk szerint nem fosztják meg a családot örögeitől, szülőkétől. Felolvasás után Zsilinszky államtitkár mondott gyönyörű beszédet s kijelentette, hogy ez az ünnep a kolozsvári egyetem ünnepe s a királyi gyűrű színei jelölik az ifju szív tisztaságát, neme az ingadozást nem tűrő határozott jellemzőit, arany foglalatát — az igaz jellem zománczát. — E gyűrű kötelezi a jelöl-

tet a sors csapásainak férfias elviselésére, Isten, haza és király iránti odaadó hűségre. Az ünnepelet a rektor beszéde fejezte be, ki élénk színekkel festette e pillanat jelentőségét és fontosságát.

* **A katolikus kör matinéja.** A katolikus kör e hó 21-én rendezendő matinéjára a meghívókat ma küldötte szét a rendezőség, amely ez uton kéri azokat, akik talán tévedésből meghívót nem kaptak, hogy ebbeli ónájukat sziveskedjenek a rendezőséggel tudatni, nehogy a meghívók szétküldése bármi tekintetben is jogos kifogás alá eshessék. — A körnek rendes tagjai valamennyien kapnak meghívót.

* **Diszes esküvő.** Tegnap, hétfőn délután tartotta esküvőjét Vári Szabó Béla pénzügyi-fogalmazó id. Rimler Károly n.-váradí ág. ev. ref. lelkész kedves, szép leányával, Rimler Mariskával, ifj. Rimler Károly főkapitány nővérével, az ág. ev. templomban. Nász-nagyok volt Sztraka György csabai főszolgabíró a menyasszony nagybátyja és Bogdán Andor a vőlegény nagybátyja. Nyoszolyó asszonyok Bogdán Andorné és Sztraka Györgyné. Koszorus leány és vőfély: Rimler Irén és Gyenge Béla — Szabó Eleonóra és dr. Elszász Jenő — Winkler Márta és Kenéz Sándor tartalékos huszárhadnagy — Mózer Irma és Rimler Pál. A nászvendégek közt voltak az örömszüléken kívül: Molnár Lajos és neje Szemián Gizella, Winkler Lajos és neje Rimler Mária, Andrányi Lajos, Rimler Károly főkapitány, Rimler Gyula és Pál a menyasszony bátyjai és mindkét család rokonai, a Rónay, Réthy, Mózer és Moczkovcsák családok, Materny Imre helyettes lelkész. Este a Sas termében pedig gazdag nászlakoma volt.

* **Debreczen nem kap postaigazgatóságot.** Tudvalevőleg a debreczeniek mozgalmát indították az iránt, hogy Debreczenben posta-távirdaigazgatóság állíttassék fel. Az új igazgatóság kerületét a nagyváradí és a kassai igazgatóság területéből szakítanák ki. Egy deputáció járt most Budapesten a kereskedelmi miniszternél, de csak Vöröss László államtitkárral beszélhettek. Az államtitkár nem árult zsákba macskát, hanem őszintén kinyilatkoztatta, hogy Debreczen előtt már Sziget, Szatmár is folyomodtak azért, hogy ott posta és távirdaigazgatóság szerveztessék, de valamint ama városok kérelme nem volt teljesíthető, úgy Debreczen sem számíthat a jelen viszonyok között arra, hogy a nagyváradí és kassai posta- és távirdaigazgatóságok területi beosztása megváltoztatásával ilyen igazgatóságot kapjon.

Dr. Rednik József † A szomorú előérzet, melylyel az egy hét óta az élet-halál harcát vívó derék orvosról legutóbb megemlékeztünk, beteljesedett. Dr. Rednik József nagyváradí tisztí orvos élete ereje teljében vasárnap este befejezte földi pályafutását. Az elhunyt derék és közbecsülésben álló alakja volt társadalmunknak a ki közhasznú működésével, kitűnő személyi tulajdonaival minden körben nagy rokonszenvet ébresztett maga iránt. Különösen élénk szerepet játszott Várad-Velence társadalmi életében, melynek egyik vezér alakja volt. Itt választották be a városi törvényhatóság tagjai közé is. Azonkívül hosszabb ideig volt elnöke a „Népkör”-nek, igazgatósági tagja a Várad-Velencei piczulas banknak. Mint orvos a legjobbak közé tartozott városunkban, ki nagy praxisával és szakértelmével sok szolgálatot tett a szenvedő emberiségnek. Halála szomorú közbeszéd tárgya Velenczén, melynek hírére a Népkör, a városi tanács és a főkapitányi hivatal kitűzte a gyászlobogót. Temetése ma délután 2 órakor lesz. A család által kiadott gyászjelentés így hangzik:

Özv. Rednik Józsefné szül. Csóka Ida és leánya Irma, Rednik Anna és férje, Rednik Lujza

özv. Pap Jánosné, gyermekei és unokái, valamint Rednik Gábor, neje és gyermekei a maguk és a többi számos rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel tudják a legjobb férj, atya, testvér nagybátya, sógor és rokon Dr. Rednik József nagyvárad-városi kerületi tisztí orvos és gör. kath. egyházmegyei orvosnak a folyó hó 14-én este 8 órakor élte 50-ik és boldog házasságának 16-ik évében hosszas és súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. Az elhunyt drága halott földi maradványai folyó hó 16-án délután 2 órakor fogtak a gör. kath. egyház szertartása szerint a Kolozsvári-utca 3. sz. alatti halottas háznál beszenteltetni és a nagyvárad-ujvárosi „Zöld-kert” temetőben örök nyugalomra helyezni. A megboldogult lelki üdvéért az engesztelő szentmiseáldozat folyó hó 17-én reggel 8 órakor a nagyváradí gör. kat. székesegyházban fog az egek urának bemutatatni. Nagyvárad, 1897. november 15. Béke lengjen porai felett!

* **Agyonpáholt hős.** Margittán — mint levelezőnk tudósítja lapunkat — Tankutz Flóra jómodu gazdaembert híres verekedőnek ismerték, sok ember viselte az ő kezének a nyomát. Tegnapelőtt azonban pórul járt, úgy hogy többet nem fog verekedni. Szokása szerint összeperelt egy csapat legénynyel s szóról-szóra, majd karóra kaptak s derekasan hozzáálltak egymás döngetéséhez. A harcából Tankutz Flóra ny került ki, hogy haza kellett szállítani, a hol csakhamar meghalt. A járásbíró a bonczolását s a vizsgálatot elrendelte.

* **Elmenekült hamis kártyások.** Vasárnap éjjel tizenegy órakor megjelent a rendőrségnél Fánye Tógyer s előadta, hogy testvére a Zöldfa-utczán a Schwarcz féle kávéházban egy nagyobb társaságban kártyázik s mivel nagyobb összegű pénz van nála s erős gyanuja van, hogy a kártya társok hamis játékosok, tartóztassák le a kártyásokat. A rendőrségtől azonnal elment Kanizsai tizedes aki csakugyan ott is találta a kompániát, de mikor bejűttek a szobába a kártyások a másik ajtón megszöktek. A rendőr tizedes a kártyát s a pénzt lefoglalta és sikerült neki még két kártyást letartóztatni Orbonovits Mihályt és Nagy Károlyt, akiket egyelőre fogva tartottak s míg a többiek ellen a vizsgálat folyik.

* **Gondatlanság áldozata.** Ismét egy gyermek életét kívánt áldozatul a gondatlanság. Kis-Terpest községben egyik jómodu parasztember kis gyermeke súlyos égési sebeket szenvedett és sérüléseibe belehalt. Szülei magára hagyták s a gyermek ruhája a kemence tüzetől lángra lobbant.

* **Esküvő.** Dévald Béla nagyváradí műasztalos ma, november hó 16-án d. u. 3 órakor tartja esküvőjét K. Nagy Juliska kisasszonnyal.

* **Éjjeli tűz.** Éjjeli féltizenegy órakor kigyulladt a Körözs-utczán a Kolláti-féle ház teteje és porrá éget. A tűzhöz kivonult az inspekziós rendőri tisztviselőkn és a rendőrkapitányon kívül a közös ezred készütsége is egy főhadnagy vezetése alatt. Nehéz küzdelem után sikerült csak a tüzet elfojtani a tűzoltóságnek. A tüzeset a kemény kigyuladásából keletkezett.

* **Lovarda Nagyszalontán.** A téli szórakozás tekintetében Nagyvárad alig van különben, mint bármely község. Éppen semmi szórakozás nincs, ahol a hosszú téli estéket eltölthetné a váradí közönség, ha csak a Rózsabokorban tanyázó zengertrupp jodlirozását nem számítjuk műélvezetnek. A lovarda elköltözött s már a bódéját is elbontották. A lovarda egy része nagyszalontára ment a hol a népkerti mulatóhelyiségben fognak előadásokat tartani.

* **Agyonesapta a kutágas.** S a r k a d községből írja levelezőnk, hogy a napokban borzalmas módon halt el Sárköziné Képiró Juliánna. Az udvaron levő gémes kutágas vizmerítés közben kidőlt s a szegény asszonyt maga alá temette. A szerencsétlen nő néhány óra alatt meghalt. A járásbíró megindította a vizsgálatot.

* **Lezuhant kőműves legény.** Megirtuk vasárnapi számunkban azt a szerencsétlenséget a melyik szombaton történt a törvényszéki palotánál. Tegnap a rendőrség kihallgatta a sérültet Üveges Ferenczet, aki azt adta elő, hogy egyedül őt terheli a felelősség, mert ő járt el könnyelműen s nem volt eléggé óvatos. Üveges különben elég súlyos sérüléseket szenvedett, mivel a fején zuzódást szenvedett s azonkívül a vállcsontot erősen megütötte s a bal oldalán a bordája betört. Üveges állapota súlyos ugyan, de nem veszélyes s így felépülése biztos.

* **Elfogott csaló.** Tegnap egy veszedelmes csavargót sikerült elfogni a rendőrségnek. Papp Józsefnek hívják ezt az embert, aki tegnap elment Dávid Péternéhez s kérte, hogy adjon neki egy forintot Dávid Péter számára, akinek hirtelen pénzre van szüksége s őt kérte meg, hogy hozza el neki. Dávidné meg is bizott benne, azonban nevezett a forinttal meg egy pár tyukkal megszökött; a rendőrség elfogta és letartóztatta.

* **Hirtelen halál.** A mult éjszaka Fekete János érsemjéni lakos a hegyen dolgozott Serdült Bálintnál. Fekete János este még megvacsorázott s azután lefeküdt. Reggel halva találták a tűz mellett Feketét. A rendőrség részéről megjelentek s Major Ágoston dr. orvos felbonczolta a hullát s megállapította, hogy szívszélhűdés okozta halálát.

* **Felismert lovak.** A mult hóban Major Péter pelbárthidi lakosnak elveszett két lova, Az ügyet akkor feljelentette, de daczára a legszorgosabb kutatásnak nem lehetett a lovakat meglelni. Tegnap Major bent volt Váradon a vásáron s megtalálta a két lovat Peles Lőrincz szekerébe fogva. Természetesen rendőrt hívott rögtön s ki azután le is tartóztatta s bekísérte a rendőrségre. Peles azt vallotta a rendőrségnél, hogy a lovakat a községtől kapta az ő lovai helyett, amennyiben az ő lovai is elvesztek s a falu előjárósága az ő mondása szerint neki adta, hogy azokkal legyen kárpótolva. A rendőrség ez ügyben megkereste a pelbárthidi előjáróságot.

* **Tolvaj kereskedősegéd.** Szandicz Adolf kereskedő üzletében már régebben észrevették, hogy onnan sok minden elvész. Figyelmű kezdtek a dolgot s tegnap sikerült megfogni a tettest Rózenfeld Jenő segéd személyében. A rendőrség a tolvaj lakásán motozást tartott, ahol is mintegy százharmincz frt értékű portékát találtak. Rózenfeldet a kihallgatás után átkísérték az ügyészséghez.

* **Megégett gyermek.** Vasárnap reggel a Rhédey-kert háta mögött lévő kunyhóban megégett egy cigány gyermek. A dolog úgy történt, hogy az apa bejött a városba s otthon hagyta gyermekeit. A legnagyobb gyerek Zeke Zsuzsi 7 éves lány tüzet akart rakni, mivel fázott, de a tűzben meggyuladt a ruhája és súlyos égési sebeket szenvedett. A sebesült leányt beszállították a kórházba de nem lehetett rajta segíteni, mert még tegnap éjjel meghalt.

* **Tolvaj csavargó.** Papp Tógyer helybeli csavargó tegnap Schlezinger Fülöp szeszkereskedő piacz-téri kereskedéséből ellopott hat üveg cognacot s megitta több kocissal. A rendőrség azonban elfogta Pappot, akit le is tartóztattak.

* **Elfogott tolvaj.** Tegnap a rendőrség letartóztatta Nagy Gyula szabó segédet, aki gazdájától Szlányi Pétertől huszonöt forintot lopott úgy, hogy felfeszítette gazdája fiókját. A tettesnél már nem volt egy krajczár sem, mert mind el költötte. Nagyt letartóztatták s fogva tartották.

* **Hölgyek figyelmébe!** Tulhalmazott raktárból a csódtömegeből vett áruk, üzlet-helyiség változás miatt bármily elfogadható áron eladatnak. Markovits Mór parti-áru raktárában Kert-utca, Korona-kávéházzal szemben.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyel nőegylet közgyűlése.

Nagyváradnak egyik legáldásosabb egylete, a biharmegyei és nagyváradí nőegylet tegnap tartotta meg közgyűlését özv. Bárány Gerliczy

Feliróné elnöklete alatt, a ki szívének sugallatát követve, igazán emberbaráti missiót teljesít, midőn nem kimélve fáradságot, folyton csak azon buzgólkodik, hogy az egylet minél több jót tehessen.

A közgyűlésen jelen voltak:

Özv. Grunwald Henrikné, Fabriczius Dezsőné, Mezey Mihály pénztárnok, Szokoll Wildburg báróné, Kiss Elekné, Sal Ferenczné, Sebő Pálné, Arany Sándorné, Böszörményi Gézáné, Cseresnyés Albertné, Stark Róza, Vértessy Andorné, Mezey Vilma, özv. Batik Ferenczné, özv. Imre Jánosné, dr. Baróthy Ákosné, Molnár Lajosné, Voszka Ferenczné, Lobotka Istvánné, Kunyhóssy Jánosné, özv. Békefi Györgyné, özv. dr. Maier Ágostonné, Handschuhler Gézáné, Beczkay Arthurné, Darvassy Lajosné stb.

A közgyűlés lefolyása a következő volt.

Az elnök szívélyes szavakban üdvözlöi a megjelenteket, mire Böszörményi Géza jegyző felolvassa a titkár jelentését. Ennek adatai azt az örömdetes tényt konstatálják, hogy az egylet vagyona a lefolyt évben tetemesen gyarapodott, mert az árvaház sorsjáték 8590 forint tiszta nyeresémet mutatott fel. Ezáltal az Erzsébet árvaház kibővítése vált lehetővé. Az elnök fáradhatlan buzgalmának sikerült, hogy a 18. állami sorsjátékból 7092 forintot kapott az egylet az árvaház alapra. Az árvaházba jelenleg 26 árva van elhelyezve, kiknek ellátása és neveltetése mintaszerűnek mondható. E tekintetben az alelnök özv. Grunwald Henrikné a legtöbb érdem kire különösen az árvaház feletti gondoskodást bízták.

A pénztárnok jelentéséből kitűnik, hogy a segélypénztár állapota a múlt évben 35,773 forintot tett ki. Ennek kamataiból segélyezték a szegényeket. Az árvaház alapja készpénzben 44,059 forint 85 kr; az árvaház értéke 83895 forint 05 kr, a felszerelések értéke 3500 forint így tehát az árvaház alapja 81,468 forint 89 krajczárt tesz ki.

Mezey Mihály pénztárnoknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés.

Ujabbán 68 rendes és 1 pártoló tagot vettek fel.

Az özv. báró Messzena Istvánné lemondása folytán megüresedett alelnöki állásra Fabriczius Dezsőné választják meg.

A Serly Ödönné elhunytá folytán megüresedett választmányi tagságra pedig Bulyovszky Józsefné választották. Kiváló új jegyzőt is nyert az egylet, amennyiben a dr. Mártonffy Bogdán lemondása által megüresedett jegyzői állásra Böszörményi Gézáé választották meg.

Felolvasó-estély. A váradi-velencei és váradijai »Népkör« folyó hó 20-án (szombaton) este kezdi meg felolvasó estélyeinek ez idejű ciklusát. Ez alkalomra felolvasóul Kerényi Miklóst, a »Nagyváradi« segélyszervezőjét nyerték meg, a kinek ismert írói tehetsége bizonyára érdeklődést kelt, felolvasása pedig kellemes estélyt fog szerezni a kör vendégeinek. A felolvasást szavallat fogja megelőzni, utána pedig táncz lesz. Belépti díj 1 korona, mely czímen befolyó összeg tiszta jövedelme a kör szükségleteinek fedezésére fog fordíthatni, miért is hisszük, hogy e derék kör nemes törekvését városunk művelt közönsége támogatásban fogja részesíteni. A felolvasás kezdete este 8 órakor. Miután meghívó az estélyre külön kibocsátva nem lesz, a kör elnöksége és a rendezőség ez uton hívja meg a kör tagjait és az érdeklődő közönséget.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

Játékrend a Magy. Kir. Operaházban
1897. november 15-16-1897. november 21-ig.
Hétfő 15. Nincs előadás. Kedd 16. Aida. Szerda 17. Nincs előadás. Csütörtök 18. Alár. Péntek 19. A cremonai hegedős, A piros cipő. Szombat 20. Faust. Vasárnap 21. A zsidónő.

IRODALOM.

— **Ösztön és ész.** Irta dr. Székely István, ára 4 forint. papoknak 3 forint. A munka tárgyáról és felosztásáról már bővebben megemlékeztünk egy előbbi számunk tárczájában. Most Szilvek Lajos dr. a Darwin állatpsychológiája cz. mű ismert szerzője ir kritikát Székely munkájáról, melynek befejező részét az alábbiakban adjuk:

»A nyelv, melyen szerzünk ir, az egész munkán át magyaros, az idegent kerüli, könnyed; szak-szerűen tudományos műszavait logikai finomság, megállapodottság, közkeletűség jellemzi. Jártassága a természetrajziakban oly széles keretek közt mozog, böleleleti fejtegetései annyira alaposak és megnyerőek, hogy ilyen nagyobbabásu munkák a leg-rövidebb idő alatt megtörhetnek az előítéletet a neoskolasztika ellen, melynek művelői teljes elfogulatlansággal ennyi erudiciót párosítanak.

Ez a könyv nálunk határozottan hézagpótló, s úgy van megalkotva, hogy a külföldi szaktudomány-nak is díszére szolgálja.

Az emberben is benne van az állat; midőn az állati lelket tesszük megfigyelésünk tárgyává, részben magunkkal is foglalkozunk. A mai fejlődés-elméleti és anyagelvi velleitások közt fontosabb kérdés alig képzelhető, mint az ember és állategymástól való különbözésének pontos megállapítása. Mondják, hogy az összehasonlító állattan a jövő bölelelete s így e kérdések megvizsgálása elől ki nem térhet bölelel, természettudós, sőt bármely művelt gondolkodó sem. Természetrajzi, böleleleti munkákban, utleírások-, tárczaczikkek-, elbeszélő írásművekben nap-nap után találkozunk az állatlélektanba vágó kérdésekkel.

Nyugat felől éppen ebben a kérdésekben egy erőteljes, gyökeresen keresztényellenes áramlat tör felénk, amelynek hullámai már nyaldossák első rendű tudományos intézeteinket és tanszékeinket; de sokan, még a hivatottak közül is, kiesnylik a veszelő nagyságát s nem látják meg elérkezettnek a tudományos védekezés időpontját.

Ezért azt jósom, hogy Székely dr. e pompás könyvét sem venni, sem olvasni nem igen fogják. Ilyen tartalma, ekkora könyveknek nincs meg nálunk a publikuma. Ha pedig kiderülne idővel, hogy ebben a dologban hamis próféta voltam, e fölött nagyobb lesz az örömmöm szégyenkezésemnél.

Szilvek Lajos dr.

Mi a tudós és hírneves kritikus jövendő-lésével szemben is hisszük, hogy a magyar társadalom intelligens része át érti egy ilyen munka becsét és az abban fejtegetett eszmék ismereténél, minden művelt emberre nézve szükséges tudását és megszerzi e munkát, mely egyedül álló irodalmunkban.

— **Uj napilap.** A fővárosban november közepén új politikai napilap indul meg „Országos Hírlap” czímen. A lapot amely nagyszabásu, előkelő hírlap lesz, negyven, különböző pártállásu, országos nevű politikus adja ki, fő-szerkesztője pedig Mikszáth Kálmán országgyűlési képviselő lesz. Az új hírlapot a fővárosi hírlapírók olyan előkelő gárdája csinálja, amely teljes garancia a vállalkozás fényes sikerére. Lipsey Ádám, a lap felelősszerkesztője eddig a következő nevesebb hírlapírókat nyerte meg az új laphoz: Papp Dániel, Méray Horváth Károly, Papp Dávid, Lovassy Andor, Keszler József, Kabos Ede, Lendvay Sándor, dr. Guthi Soma, dr. Molnár Géza, Lakatos Sándor és még többeket. A lap segédszerkesztője Kálnoki Izidor, a »Magyar Hírlap« és »Pesti Napló« volt helyettes szerkesztője, aki tavaly az ezred-évi kiállítás sajtóügyi előadója volt. Az új lap fényesen berendezett szerkesztősége és kiadóhivatala VIII., József-körut 65. szám alatt lesz.

— **Katholikus Pedagógia.** A Gyürky Ödön szerkesztésében megjelenő folyóirat 10-ik száma is kitűnő tartalommal jelent meg: *Az erkölcsi nevelés. Atöröklés és nevelés. A gyermek, annak erényei és hibái. Az 1896-97. tanévi értesítők a hittanítás szempontjából.* E cikkeket szerettük volna kissé alaposabb fejtegetéssel megírva látni. *Észrevételek egy jutalom könyvről. Dialektikai képzés. Gyakorlatias vallástani és középiskolában. A magyarországi kath. középiskolák története. Irodalom. Vegyesek.* (Király-szobrok. — A mit a jövőtől várunk. — Szocializmus. — Volf György emléke. — A budapesti tanári kör felhívása. —

Egy felkiáltás a magyar kath. ifjúsághoz. — Pedagógiai előadások a budapesti tudományegyetemen). *Beküldött művek bírálata.* A kitűnően szerkesztett folyóirat ára: egész évre 4 forint. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest VIII. ker. Pál-utca 7. sz. II. em. 37.

MULATSÁG.

A »Gazdakör« társas-estélye.

Talán ez a legalkalmasabb gyűjtő czim a »Gazdakör« vasárnapi mulatságára, melyen a megjelent szép számu közönség nemes lelki szórakozásban és a táncz izgató gyönyörében részesült egyszerre, így felelnek megtársadalmi egyleteink polgárosító, kulturális szerepüknek a legszebben. Ez a szép és hasznos elvének sokat magasztalt egybekapcsolása, mely bizonyára a »Gazdakör« nagy családjában is megtermi a maga gyümölcseit társadalmi tekintetben.

A szép műsor felolvasás képezte az estély lelki szórakozását. Hogy a kedély gyönyörre teljes legyen, arról kitűnő előadók gondoskodtak. És pedig a szavallat időrendjében legelőször Tunyogi Vilma k. a., aki br. Eötvös József »Vár és kunyhó« cz. költői elbeszélését adta elő szépen, meghatóan. A főur a fiának és derék jobbjágya leányának gyászos szerelmi története nagyon alkalomszerű darabnak bizonyult. A pódiumon annyira otthonos szavallónót a közönség lelkes tapsokkal, a »Gazdakör« vezetősége pedig igen szép csokorral jutalmazta. Ugyancsak ki jutott még az elismerés Thury László jogakadémiai ifjúsági elnök regényes keleti történelmének is, melyet »Mese« czímen olvasott fel a szerző. A vig elemről Gara Akos joghallgató s a Nagyváradi munkatársa gondoskodott, kinek »Bohém-vér« czimű szellemes monológja mindvégig nagyszerű hangulatot ébresztett. Kiss Elek, a »Gazdakör« elnöke melegen köszönte meg a derék közreműködők fáradságát és a nyújtott műélvezetet.

Felolvasás után rögtön tánczra perdült a nagy tánczos sereg az új és Farkas József műkertész által szépen díszített Buday-vendéglő termében és egész a reggeli órákig átengedte magát jó kedvének.

A négyeseket 30 pár tánczolta Kökényesy Kálmán jóhírű táncz-mester rendezése mellett.

A vacsora felett nem volt hiány tósztokban sem, melyekben mind az estély sikere és a »Gazdakör«-t illető jó kívánságok nyilatkoztak meg.

A fényes erkölcsi siker mellett elég szép anyagi eredményt is mutat fel az estély, melyen a vidékről is számosan vettek részt. A tiszta bevétel 30-40 frtra tehető.

Jeien voltak:

Asszonyok: Domonkos Károlyné, Tunyogi Józsefné, Aranyossy Elekné, Bika Istvánné, Bika Simonné, Erdei Sándorné (M.-Homorog), Sujtó Jánosné, Szilágyi Lajosné, Koszta Jánosné, Mohacsok Ignáczné (Száz-Kézd), Nagy Lajosné, özv. Juhász Györgyné, Jónás Istvánné, Papp Péterné, Nagy Istvánné (Kövesegyháza), Vári Imréné, Buday Mihályné, Szirbucz Gáborné, Szász Antalné (H.-M. Váshely), Koszma Józsefné, Gerzson Péterné, Bartha Mihályné, Vigyikán Györgyne, Huszka Jánosné, Czett Mihályné, Molnár Kálmánné.

Leányok: Tunyogi Vilma, Papp Juliska, Horváth Erzsébet, Bartha Eszter, Vigyikán Róza, Buday Mariska, Krisko Nina, Sallai Karolin, Csengeri Juliska, Bere Mariska, Koszta Róza, Fehér Gizella (B.-Gyula), Hiry Róza, Nagy Ilonka, Lányi Paula (Margitta), Bika Mariska, Fábrián Róza.

A nőegylet Erzsébet estélye. A nagyváradi és biharmegyei nőegylet ez évi Erzsébet-estélye csütörtökön, november hó 18-án igen pompásnak ígérkezik. A nőegylet intézői és a mulatság rendezősége mindent elkövet, hogy kedélyesség és fesztelen jókedv fűszerezze a mulatságot. Az estély rendező bizottság a következőkből alakult meg:

Elnökök: dr. Bozóky Kálmán, dr. Bakacs Béla, Krajesovics főhadnagy, Kenéz Sándor és gr. Vass Jenő. Rendezők: dr. Bartha László, Bartos

Elemér, Bozók hadnagy, Des Escherolles Kruspér István, Diószegi Győző, Demetrovics Elek, Ertsey Péter, Eleméry Ferencz, Gyalóka Jenő hadnagy, Giraud Árpád, Glatz Béla, dr. Gyöngyössy István, Fráter Pál, Hajdu István fhd., Habókay Zsigmond, dr. Holemira Gyula, Halász Lajos, Jemkovics Tihamér, Kállay fhd., Knobloch fhd., Küttel Károly, Millye Gyula, Miskolczy Pál, Medvigy Gábor, Nedelkovics fhd., Nyiry Béla, Örley Dénes, Puskás Béla, Rizetti Pál fhd., Schweiger Jenő, Sipos Árpád tiszthelyettes, dr. Stettner János, Sztachó Károly, Szücs Dezső, Thury Endre, dr. Thury Kálmán, Thury László, Vattay Albert, dr. Wowrek Kálmán és Zigre Aurél.

TANÜGY.

A közügyességi tanfolyam czéljaira a következő adományok folytak be, melyekért ez uton is hálás köszönetét fejezi ki az iparokt. bizottság elnöksége. Nagyváradon, 1891. nov. 12. 1. Gyermekbarát egyesület 10 frt 50 kr. 2. Izraelita nőegylet 5 frt. 3. Keresk.- és iparkamara 30 frt. 4. Biharmegyei takarékpénztár 10 frt. 5. Izraelita hitközség 10 frt. 6. Gazdasági bank 10 frt. 7. Hirlapilag már nyugtáztatott Br. Königswarter H. 50 frt; Biharmegyei term. és hitelbank 10 frt adománya 60. Összesen 135 frt 50 kr. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a kézügyességi tanfolyam nov. 4-én megnyitott, s két csoportban mintegy 60 tanuló részesül oktatásban. Az anyagot a tanulók ingyen kapják. Az előadások a szülők s érdeklődő tanügybarátok részéről megtekinthetők minden csütörtökön d. u. 2-4-ig a közs. polg. isk. helyiségben.

Igazságszolgáltatás.

A bihar-püspöki bűnyű. Tegnapra volt tárgyalásra kitűzve a Vadászi Mihály püspöki közgyám bűnyűje, a ki tudvalevőleg a községi pénztárából nagyobb összeget sikkasztott. A tárgyalást azonban az idő előre haladottsága miatt ma délelőttre halasztották.

Gyujtogató földmivelő. Tegnap állott a törvényszék előtt Irimie Tógyer aki azzal van vádolva, hogy Belényesben több ízben gyujtogatott. A vizsgálat során a vádlott szimulálta az örültséget s ezért megfigyelés alá vettek, de az orvosi vizsgálat kiderítette, hogy ép elmével követte el bűnét. A törvényszék elítélte Irimiet gyujtogatás büntetéseért három évi fegyházra.

Elítelt péksegéd. Deics Ábrahám helybeli péksegéd gazdáját Fried Mór apránként lopta, úgy hogy mindennap egy néhány krajczárral megrövidítette gazdáját. A lopást azonban nem űzte sokáig, mert gazdája csakhamar rájött a turpisságra s feljelentette Deicsot. A vizsgálat kiderítette, hogy Deics harminczhat forintot lopott, azonban a vádlott csak négy forintot ösmert el belőle. A törvényszék a lefolytatott tárgyalás után Deics Mór sikkasztásért tizennégy napi fegyházra ítélte.

Az ítélet ellen felebbezett.

A drága óra. Láza Tógyer jankafalvai kézbesítő, midőn egy embernek egy kézbesítendő irást vitt magával; nem talált otthon senkit sem, feltörte a lakást s elvitt onnan egy órát, a mely három forintot ért meg. Az órát mindjárt el is adta fél árban. A káros feljelentette azonban a kézbesítőt s tegnap lett megtartva a tárgyalás ez ügyben.

A törvényszék Láza Tógyert egy évi börtönrre ítélte.

Ítélet a Jármi Kulcsár ügyében. Már többször megemlékeztünk a Jármi Kulcsár Mihály és társai bűnyűéről, a kik tudvalevőleg a múlt évben a külvároson egész természetűleg üzték a lopást. Az ügyet már négy ízben tárgyalták, de mindig elkeltt valamiért halasztani míg végre ma meglett hozva az ítélet.

A tárgyaláson csak két tanut hallgattak ki s azután dr. Korn Lajos ügyész előterjesztette a vádat, míg dr. Thury Kálmán és Váradi Zsigmond a védelmet terjesztették elő.

A törvényszék rövid tanácskozás után kibírdette az ítéletet mely szerint Jármi Kulcsár Mihályt hét rendű lopás büntetéseért három évi fegyházra. Kelemen Agnest kilencz havi s Jármi Pólit hét havi börtönrre

ítélte, a két utóbbit orgazdaságért, míg Jankovits Istvánt felmentették.

Az ítélet ellen Jankovitsot kivéve felebbeztek, ügyész is szigorításért.

TAVIRATOK.

Az autonomiai gyűlés hódolata.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.)
A hercegprimás tegnap elküldte a királynak a hódoló táviratot, mely így szól: Felsőleg legmagasabb engedélyvel egybegyűlt magyarországi katolikus egyházat szervező gyűlés, elnökletem alatt megalakult, mindenekelőtt kifejezést adott, mely hódolatának és törhetlen ragaszkodásának Felsőleg iránt, mint egyházunk legfőbb kegyura iránt és engem bizott meg a rendkívüli lelkesedéssel hozott határozat tolmácsolásával. — Midőn ez örvendetes megbízatásomat hűen teljesítem és Felsőleg hódolatunk kegyteljes elfogadására kérem, mindenkor maradok legmélyebb hódolattal és rendithetetlen hűséggel Felsőleg legalázatosabb káplánja: Vaszary Kolozs bíboros hercegprimás. — Még tegnap érkezett a kabinetiroda válasza, mely így szól: Vaszary Kolozs hercegprimás Ó Eminenciájának Ó Császári és apostoli királyi Felsőleg szívélyesen megköszöni a katolikus egyház autonomiáját szervező gyűlésnek Eminenciád által kifejezett hódolatát. — Legmagasabb parancsra: König udvari tanácsos. A pápához következő táviratot intézett a hercegprimás: Rapolla kardinális Ó Eminenciájának! Ó Felsőleg parancsára a katolikus autonómia szervezésére egybehívott országos kongresszus, miután vezetésem alatt további tanácskozások végett megalakult legelőször fiui hódolatát és legalázatosabb hűségét a szent atya, az egész egyház feje iránt, kifejezte és azon megbízást ruházta reám, hogy ezt a nagy lelkesedéssel hozott határozatot Szentiségével közöljem. Midőn ezen megbízatásnak legnagyobb örömmel elegett teszek, legalázatosabban kérem Szentiségedet, fogadja atyai jószágában e határozatot kegyesen és kegyeskedjék az egybegyűlteknél apostoli áldását megküldeni. — Vaszary Kolozs, bíbornok Magyar ország hercegprimása.

A 67-es előkészítő bizottág.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.)
A 67-es előkészítő bizottság tegnap megalakult és elnökül Szapáryt, előadól Hoványi Gyulát választotta.

Szentesi botrány

Szentes, november 15. (Saj. tud. táv.)
A város mai gyűlésén nagy botrány történt, Sima és pártja a polgármester ellen fegyelmi vizsgálatot kértek; a polgármester pártja erre hevesen rátámadt Simaékra. Biró Elek főmérnök Simát gazembetnek nevezte. Sima azonnal provokálta őt.

Halálos végű szerencsétlenség.

Budapest, november 15. (Saj. tud. táv.)
Halálos kimenetelű szerencsétlenség történt tegnap este a Pálffy-téren. A 22. számú villamos kocsit 11 óra tájban bevezették a Pálffy-téren levő áramfej-

lesztő telepre, a mikor a kocsi egy csatorna felett állt meg, a melyben Német Ferencz és Nehéz József lakatos segéddek a gép szerkezetét vizsgálták meg. A mig ezek lent dolgoztak Birs Márton lakatos segéd felment a kocsira és figyelmeztette őket, hogy vigyázzanak, mert megindítja a kocsit. Alig hogy leszált, a kocsit megindult és jalkiáltások hangzottak. Biró ellenáramott adott, de már későn a vagyon oly erővel szoritotta Nemes Ferenczet és Nehéz Józsefet a csatorna falához, hogy szörnyet haltak. A rendőrség megindította a vizsgálatot és Birót letartóztatta.

Napoleon állítólagos rokona.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. táv.)
Az itteni konzulátusnál ma egy Dusan Berta nevű francia nő jentkezett ki oltsalmat kért, mert állítólag — mint Napoleon rokonát — üldözik. A konzul a rendőrségre vitte a gyanus magaviseletű nőt. Itt 40,000 forintra rugó értékpapírt találtak a szerencsétlennél, kiről kiderült hogy örült és üldözési mániában szenved. A Lipót mezőre szállították.

Simlai vérengzés.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.)
A Reuter-ügynökség jelenti Simlából tegnapi kelettel: A több száz főből álló ellenség tegnap megtámadott egy takarmányszállító osztályt, azonban nagy veszteséggel visszaveretett. Egy őrnagy, egy kapitány és négy ember megsebesült. Az Orakzaik képviselői hajlandók a kormány feltételeit elfogadni.

Rio de Janeirói összeesküvés.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.)
A Times-nek jelenti Riode Janeiróból 13-iki kelettel: Az ostromállapot kihirétése után számos képviselőt és más személyeket letartóztattak. Egyre szaporodnak a bizonyítékok, hogy összeesküvés áll fenn.

Pretoria új elnökei.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.)
(Reuter). Krüger, Jonbert és Brugger végleg elhatározták, hogy jelöltetik magukat az elnökségre.

Calice nagykövet és a porta.

Budapest, novem. 15. (Saj. tud. táv.)
Calice nagykövetmindedig nem kapott elégtételt a portától és kijelentette, hogy csütörtökig vár s ha az óhajtott elégtételadás addig meg nem történik, elhagyja Konstantinápolyt.

Az új kínai pretoriadt Bécsben.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.)
Yang-Yu az ujonnan kinevezett kínai követ ma Bécsbe utazott, hogy átnyujtsa megbízó levelét.

A német császári pár elutazása.

Bécs, november 15. (Saját tud. távirata.)
Augusta Viktória császárné ma reggel 7 ó. 45 perczkor külön vonaton Plaunból Wildparkba érkezett, a pályaudvaron megvárta Vilmos császárt, aki 8 ó. 5 perczkor érkezett s ezután a császári pár az új palotába hajtott.

Valparaisói gabonatermés.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.)
A Times-nek jelenti Valparaisóból, hogy a

földmivelő vidékekről érkezett tudósítások szerint a gabonával bevetett terület egy harmadát nagyobb, mint a múlt évben volt. Az ideai termés általában nagyobb lesz, az átlagos termésnél.

Mersina bombáztatása.

Bécs, november 15. (Saj. tud. táv.) Két osztrák magyar hadihajó Mersinába érkezett azon határozott parancsra, hogy ha az ottani kormányzás a Brazzafoli-ügyben csütörtökig ad elégtételt, a várost porig bombázzák.

Egy hírlapíró felmentése.

Budapest, november 15. (Saj. tud. táv.) A »Magyar Állam« munkatársát, K a r á c s o n y i Aladárt, kit a polgári házasság intézménye elleni izgatásért vád alá helyezett az ügyészség, az esküdtsek egyhangulag felmentette.

A Figaró leleplezése Sheurer—Kestnerről.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távirata.) A lapok egyhangulag azt mondják, hogy a »Figaró« leleplezése nem vonatkozhatna Rougementra, aki tisztán személyi okokból ment nyugdíjba és most is tartalékos század-parancsnok. Követelik, hogy Schener Kestnert most már a törvényszék kényszerítse arra, hogy határozottan nyilatkozzék. Mint a »Libre Parole« írja, Scheurer-Kestner campagneja a hadügyminiszterium egyik magas hivatalnokától tervezett komploton alapszik. Ez a hivatalnok egy könnyelmű katonatisztet rávett arra, hogy kompromitálja magát, hogy azután mint a tulajdonképeni árulót őt tüntethessék fel. Scheurer-Kestner a saját hiszékenységének az áldozata.

KÖZGAZDASÁG.

Az első osztrák parasztyűlés.

Körülbelül 2000 résztvevő mellett nyílt meg ma az első osztrák parasztyűlés az óriási Sofien-teremben. A gyűlést List Károly elnök nyitotta meg, utána Bourguignon helyettes helytartó üdvözölte a megjelent parasztokat, mire Lueger Károly Bécs város nevében mondott üdvözlőbeszédet.

A parasztok szervezése volt a napirend első tárgya, melyet Schreiber János keresztényszocialista képviselő terjesztett elő.

A kiegyezés Magyarországgal következett erre, melyet Sand Róbert földbirtokos terjesztett elő hosszabb beszéd kíséretében, melyben azt igyekezett bizonyítani, hogy milyen káros az eddigi kiegyezés Ausztriára és mily óriási előnyökkel jár az Magyarországra nézve.

1. A kiegyezési törvény Magyarországgal oda módosítandó, hogy a közös kiadások megszabására szilárd alap teremtsék oly módon, hogy a két állam a külügyi képviselőket költségeit egyenlő részben, a hadsereg költségeit pedig abban az arányban viselje, a melyben a két állam polgárai a közös hadseregben szolgálnak.

2. A vidéki képviselők felszólítandók, hogy az osztrák kvóta leszállítására törekedjenek oly mértékben, hogy Ausztria kvótája 56 százalék, Magyarorszáé pedig 44 százalék legyen.

3. A vámbevételek minden egyes állam számlájára külön fordítassanak kvótarészeket törlesztésére.

4. A vám- és kereskedelmi szövetség Magyarországgal ne 10 évre, hanem az irányadó külkereskedelmi szerződések lejártáig, azaz 1903 december 31-ig köttessék meg.

5. A kötendő kereskedelmi és vámszövetségben a hazai mezőgazdaság és malomipar érdekében közbenső vámsorompó felállítására

mondassék ki agabonára és a finomabblisztfajtákra.

6. Az őrlési forgalom megszüntetendő.

7. A blanco-gabona-határidő-üzlet a két államban egyforma elvek alapján megtiltandó.

8. Külföldi személyeknek és cégeknek nem engedhető meg a beraktározás olcsóbb díjak mellett, mint a belföldieknek.

9. Külföldiek nem kaphatnak nagyobb re-fakeziákat az engedélyezett vasutaknál, mint a belföldiek.

10. A két állam áru szállítására nézve a magyar és osztrák államvasutakon egységes kilométer díjszabás stipulálandó.

11. A két állam kötelezi magát, hogy a kölcsönös behozatalnál csak előleges kölcsönös megegyezés mellett róhatják bármiféle illetéket. Az ugynevezett statisztikai illeték azonnal megszüntetendő.

12. A műbor készítése és árusítása mindkét államban egyforma elvek alapján és büntetés mellett megtiltandó.

13. A két államban egyforma törvénnyel elrendelendő a kereskedelembe kerülő áruk származási kimutatása.

14. Az egészségügyi törvény a két államban egyforma elvek alapján készíthető és egyforma szigorral közzelendő.

15. A marhasó készítése önköltségén az állami sóbányákban a hazai mezőgazdaság részére az osztrák kormány belátására bízatik.

16. A bankszabadalom megújításánál, arra kell törekedni, hogy a statumok a mezőgazdasági érdekeknek megfelelően alakíttassanak át és minden erővel megakadályozandó a magyar befolyás tovább terjedése a bank vezetésére.

17. A vám- és kereskedelmi szövetségből eredő bármely differenciák elintézésére a két parlament tagjaiból választandó osztrák-magyar választott bíróság dönt a közös számvevőszék elnökének elnöklése mellett.

Az utolsó pont az adó- és illetékügy volt. A gabonabörze reformja volt a napirend harmadik pontja, melyet Steiner Lipót antisemita képviselő terjesztett elő. Elfogadott javaslata a gübonahatáridő-üzlet eltörlését célozza.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. november 15-én	
Magyar aranyjárdék 4%	121.75
Magyar koronajárdék	99.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Iszle és jog megváltási kötvény	101.10
Feróvát-szlovén földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	156.—
Tizszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Osztrák járdék papírban	102.—
Osztrák járdék ezüstben	102.—
Osztrák járdék aranyban	123.—
Osztrák korona járdék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	143.50
Osztrák magyar bankrészvény	950.—

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks** mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk e **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1897. novemberben.

Nagyvárad légszeszgyár:
Az igazgatóság.

Magyar hitelbank részvény	387.25
Osztrák hitelintézeti részvény	354.—
Páris vista	334.—
20 márkás arany	952.—
Német birod lmi márka	58.80
London viste	119.75
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

A szorokszót felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Értesítés!

Van szerencsénk igen tisztelt vevőinket és a n. érdemü közönséget értesíteni, hogy az **őszi és téli idényre** — a legjobbnak elismert — eredeti **Carlsbadi cipőink** urak nők és gyermekek részére, továbbá legujabb divatu finom kalapok és sapkák, nyakkendő különlegességek, bőr és kötött kesztyük, harisnyák, gamáslik, galocsnik, zsebkendők, valódi Jögen ngek és mindennemű kötött és szövött áruk, **gyapju takarók** stb. minden igénynek megfelelőleg teljes választékban megérkeztek s azokat szigoru olcsó szabott árak mellett árusítjuk el. **Árukat vidékre is küldünk, meg nem felölt becsérélünk, vagy a pénzt visszaadjuk.**

Kiváló tisztelettel, 358 4-5

Fábry Testvérek.
Carlsbadi cipő-raktár és divatáruház.
Nagyvárad, Olaszi fő-utca.

Arverési hirdetés.

A nagyvárad Nagy-Körös lovassági laktanyában a trágyának a nevezett kasszárnyában való **3 évre és pedig 1898 évi január hó 1-től 1901 december hó végeig** arverési uton való átengedése fogatosítottatik.

Pályázók kéretnek folyamodványukat a cs. és kir. 7-ik huszár ezred parancsnokságnál december hó 5-ig benyújtani, a közelebbi feltételek **reggeli 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától 5 óráig** a 24. számú kezelő bizottságnál a »Körös« laktanyában beláthatók.

1897-1898.

Az igen tisztelt vevőközönség szives tudomására hozom, hogy vásárlási utamból visszatérve raktáram a legujabb kész **női- és gyermek-felöltőkkel** valamint **színes** és **fekete** ruhaszövetekkel dusan van felszerelve és hogy azokat

feltűnő olcsó árban árusítom.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

224-41-50

Aurora legujabb gallérformájú őszi felöltő	—	6 frttól kezdve.
Niobe közönséges őszi gallér	— — —	1 frttól „
Dora jó őszi kabát	— — —	4 frttól „
Jambó finom posztó télikabát szövet bélés	—	9 frttól „
Krull jó bolyhos télikabát szövet bélés	—	6.25 „
Corsó legelegánsabb télikabát szövet bélés	—	11 frttól „
Carla gyönyörű szőrme gallér	— — —	9.50 „
Carla hosszú szőrme gallér	— — —	18 frttól „
Brünn jó őszi szövet duplaszéles	— — —	22 krtól „
Trylbi legujabb 120 széles divatszövet	—	65 krtól „
Jászay kitűnő 120 széles női posztók	—	70 krtól „
Házi vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	6.85 kr
Creas vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	4.40 kr
Junó vászon mindenrealkalmas 1 vég	—	2.70 kr
Polgár vászon legjobbami létezik lepedő és láb- valónak való $\frac{9}{8}$ széles egy vég 30 rőf	—	5.90 kr

Szőnyeg, paplan, ma trác, függöny, berliner kendők, posztó kendők, női és férfi kész fehérneműek, **verseny nélküli olcsó árban.**

➡ **Mérték utáni szövetruhák már 15 frttól kezdve.** ➡